

Úvod

V dlouhodobém demografickém vývoji (včetně projekce na několik desetiletí) dochází k postupnému stárnutí obyvatelstva v hlavním městě Praze, přičemž se zvyšuje počet seniorů a roste jejich podíl na populaci. Je tedy velmi potřebné se otázkami života seniorů a péče o tuto významnou část obyvatelstva zabývat. Proto jsme se této problematice začali podrobněji věnovat a pokusili se shromáždit disponibilní statistické údaje, které by o životě seniorů vypovídaly.

Předkládaný materiál je již druhým statistickým obrazem o postavení seniorů v Praze. Navazuje na publikaci vydanou v roce 2016 s názvem „Senioři v hl. m. Praze – 2015“. Zahrnuje především oblasti, kde můžeme tento vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné. Tam, kde je to možné, přidáváme i data za nižší územní úroveň než je Praha. Nedílnou součástí analýzy je také srovnání s ostatními kraji České republiky a s celým Českem.

Tato analýza navazuje na materiály vydávané ústředím ČSÚ, především na publikaci „Senioři v ČR v datech – 2023“.

Pojem „senior“ není v této analýze striktně věkově vymezen. Jako základ jsme však zvolili přístup, že za seniory jsou obecně považovány osoby ve věku 65 a více let. V některých případech pak používáme i data za věkovou kategorii 60 a více let, případně pracujeme s daty za skupinu starobních důchodců a podobně. V každé kapitole je vždy uvedeno, jak je skupina seniorů vymezena.

Samotná analýza je zaměřena na oblast demografie (věková struktura obyvatelstva a její předpokládaný vývoj, vývoj úmrtnosti a příčiny úmrtí, dlouhodobá migrace), vzdělanost a ekonomickou aktivitu, bydlení a strukturu domácností seniorů, jejich zdravotní stav, zdravotní a sociální péči o seniory. Zabývali jsme se však také aktivitami seniorů, především jejich účastí ve volbách a také na využívání informačních technologií mezi seniory. Oproti předchozí publikaci jsme zařadili navíc údaje o věkové struktuře výzkumných pracovníků a lékařů.

Důležitým a poměrně podrobným zdrojem dat o seniorech, jak z obsahového, tak z územního hlediska, je sčítání lidu, domů a bytů, které se uskutečnilo v březnu 2021. Využíváme však také další statistické zdroje dat, jako jsou například demografická statistika, výběrové šetření pracovních sil nebo šetření Příjmy a životní podmínky domácností (SILC). Kromě vlastních zdrojů ze zjišťování ČSÚ v analýze najdete také poměrně podrobné údaje z rezortních statistik, především z Ministerstva práce a sociálních věcí, České správy sociálního zabezpečení nebo Ústavu zdravotnických informací a statistiky Ministerstva zdravotnictví.

V publikaci jsme nemohli postihnout všechny aspekty života seniorů, proto jsme vybrali pouze některá témata, pro která jsme shromáždili data a dále se jimi v textu, grafech, tabulkách a kartogramech zabýváme. Věříme, že publikace bude dobrým pomocníkem při orientaci v datech, která popisují život seniorů v Praze.